KATIA CEJIE

Juridiska doktorsavhandlingar i skatterätt – en 168-årig exposé

I artikeln identifieras och systematiseras samtliga svenska avhandlingar i skatterätt från mitten av 1850-talet fram till idag. Några korta reflektioner över ämnesval och fortsatta karriärvägar för juris doktorerna görs också. Syftet med artikeln är att på ett överskådligt sätt presentera dessa pionjärverk i syfte att skapa en karta till hjälp för framtidens doktorander och andra intresserade att identifiera tidigare projekt tillika möjliggöra avstamp för det egna ämnesvalet och framtida forskningsprojekt.

1 INLEDNING

Såväl studenter, forskare som praktiskt verksamma jurister har sannolikt någon gång ställt sig frågan: Vem har forskat om detta? Idag har vi databaser, sökmotorer och allehanda artificiellt intelligenta system för att ta fram svar på denna fråga. Om man däremot formulerar om frågan till att avse vilka juridiska avhandlingar i skatterätt[1] som finns, blir det betydligt svårare. Man skulle kunna tro att man i en enkel sökning i ett framstående universitets databaser kan få fram en lista. Icke-sa-Nicke! Därtill har det visat sig att olika universitet och högskolor använder olika registreringsdatabaser för vetenskapliga publikationer.

I denna artikel har jag, med hjälp av bibliotekarier, tidigare kollegors sammanställningar[2] och genom användandet av kontrollfunktionen ’mina kollegor’[3] försökt att upprätta en så komplett lista som möjligt över de avhandlingar som publicerats i skatterätt genom tiderna i Sverige. Ju längre tillbaka i tiden, desto mer osäkerheter finns i listan. Blickar man tillbaka till 1700-talet finns exempelvis ett flertal afhandlingar om skattehem-

1 Nedan benämns ämnesområdet skatterätt. Vid vissa fakulteter används termen finansrätt (Uppsala och Stockholm) och vid andra lärosäten rättsvetenskap (Umeå).

2 Se B. Wiman, *Svensk skatterättslig forskning*, SN 1996 s. 604–608 och N. Mattsson, *Juridiska disputationer i finansrätt under 1900-talets senare hälft*, SkatteNytt 2000 – 50 år, SN Jubileumsnummer 2021 s. 87–94.

3 Ett särskilt varmt tack riktas till Peter Melz, Mats Tjernberg, Stefan Olsson, Pernilla Rendahl, Bertil Wiman och Jan Bjuvberg. Jag vill även tacka Johan Cejie för hjälp med att upprätta och sammanställa den lista som utgör basen för denna artikel.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

man och skattskyldig jord. Min bedömning är dock att det snarare handlar om examensarbeten än doktorsavhandlingar.[4]

När det gäller urvalet av avhandlingar har jag från senare tid begränsat mig till doktorsavhandlingar i juridik, även om det finns mycket intressanta avhandlingar inom såväl statsvetenskap, företagsekonomi, nationalekonomi som historia, vilka vi skatterättare sannolikt skulle kunna ha stor behållning av. Problemet med att enbart fokusera på doktorsavhandlingar i juridik uppstår när man går längre tillbaka i tiden. Den distinktion som idag finns mellan finansrätt (som idag tillhör juridiken) och nationalekonomi fanns inte för hundra år sedan. På den tiden var det inte ovanligt med skatterättsliga avhandlingar för doktorer i nationalekonomi. Mot bakgrund av detta nämns sådana avhandlingar i avsnitt 2. Utöver avhandlingar i skatterätt övervägde jag inledningsvis att även inkludera avhandlingar i redovisningsrätt framlagda för juris doktorsgraden. Denna urvalsprocess visade sig dock vara för omfattande och svårgenomtränglig. I avsnitt 4 nämns dock några sådana avhandlingar från senare tid.

För att få en överskådlig bild över forskningsläget har jag valt att upprätta tabeller. I tabellerna har jag tagit med författare, titel, år för publikation[5] och ort för universitet eller högskola där disputationen hölls. I artikeln har inte mindre än 90 juridiska doktorsavhandlingar inom skatterätt identifierats och listats. I förtydligande syfte kan nämnas att i tabellerna ingår också några avhandlingar i ämnena offentlig rätt, civilrätt och rättsvetenskap, eftersom det är ämnet för avhandlingen snarare än benämningen på den juridiska forskarutbildningen som har fått vara vägledande. Flera närliggande juridiska avhandlingar nämns därtill i den löpande texten. En kort reflektion sker också över hur många doktorer som har stannat inom akademin, blivit utnämnda eller befordrade till professorer mm.

När tidskriften SkatteNytt firade 50 år publicerades ett jubileumsnummer. I numret redogjorde Nils Mattsson under rubriken *Juridiska disputationer i finansrätt under 1900-talets senare hälft* för de 38 disputationer som hade ägt rum från 1919–2000. Dessa disputationer summeras kort i avsnitt 2 och 3 nedan. Jag vill dock verkligen rekommendera Matts-

4 I slutet av 1700-talet figurerade Anders Hernbergh, som verkar ha ägnat viss tid åt skatterättslig forskning efter disputation. I databasen Libris finns inte mindre än 90 avhandlingar registrerade på honom, många synes dock vara examensarbeten som han har handlett.

5 Här kan noters att det inom respektive år inte föreligger en tidsmässig kronologisk ordning, snarare alfabetisk. Vidare har några doktorer disputerat året efter det att boken trycktes, så exempelvis Sandström och Ek.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

sons artikel. Det är väl värt att ta sig till ett närliggande bibliotek för att få del av den.[6]

2 HUNDRA ÅR AV MANLIGA JURIS DOKTORER I SKATTERÄTT (1850–1950)

Om vi blickar tillbaka för tiden före 1919 bör inledningsvis Theodor Rabenius nämnas. Han försvarade 1853 en afhandling i skatterätt. Det framstår dock som att han redan vid denna tidpunkt var docent.[7] Detta är ett tydligt exempel på problematiken med äldre s.k. afhandlingarna. Skriftens omfång (92 sidor) talar även för att vi idag kanske sannolikt inte skulle klassificera det som en avhandling. Oavsett klassificering verkade Rabenius under senare delen av 1800-talet som professor i såväl Lund som Uppsala (i bland annat finansrätt).[8] En annan professor i nationalekonomi och finansrätt i Uppsala som kan nämnas är Carl G Hammarskjöld, som enligt historiska arkiv skrev en avhandling om grundskatterna på 1870-talet vilket ledde till en docentur.[9]

Vidare bör Knut Wicksell (1895/1896)[10] uppmärksammas. Han var såväl matematiker, ekonom som jurist och synes ha disputerat i det vi idag skulle benämna nationalekonomi. Han blev efter disputation professor i nationalekonomi och finansrätt i Lund. Härtill kan även Gösta Eberstein (1909)[11] nämnas, då han sedermera var professor i privaträtt och finansrätt vid Stockholms högskola under 1900-talets första hälft. Näst i tur var

6 På sikt finns en förhoppning om att SkatteNytts läsare ska kunna ta del av alla äldre nummer av SkatteNytt digitalt, så även Jubileumsnumret.

7 *Om tionden. Akademisk afhandling*. Docenttiteln framgår av första sidan i skriften.

8 För en biografi om Rabenius, se riksarkivet.se.

9 Jag har inte kunnat hitta denna avhandling i de databaser jag har haft tillgång till. Se vidare riksarkivet.se.

10 I databaser står boken *Zur lehre von der Steuerincidenz* (1895) listad som avhandling. Vid en närmare granskning visar det sig att det är en avhandling för filosofie doktorsexamen. Boken ingår även i boken *Finanztheoretische Untersuchungen nebst Darstellung und Kritik des Steuerwesens Schwedens* (1896). Den senare består, visar det sig av tre delar; Zur Lehre von der Steuerincidenz, Ueber ein neues Prinzip gerecten Bestuerung och Das Steuerwesens Schwedens. Mot bakgrund av denna oklarhet har jag dock valt att inkluderat båda skrifterna i tabellen I.

11 *Bidrag till läran om namn och firma enligt svensk rätt*.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Erik Lindahl (1919), följd av Gunnar Prawitz (1927), Carsten Welinder (1935), Erik Fornmark (1939) och Seve Ljungman (1943).[12]

Flertalet av dessa herrar verkade som professorer vid Uppsala, Lund och Stockholm. Ofta var professurerna vid denna tid en kombination av olika ämnen (ekonomi, finansvetenskap och civilrätt). Tittar man närmare på ämnena för deras avhandlingar framstår det dock som att Eberstein och Ljungman inte skulle falla inom det vi idag benämner skatterätt. Här kan också noteras att C.G Melander disputerade 1938,[13] och senare kom att ägna viss tid åt skatterättslig forskning.[14]

Ytterligare två herrar försvarade sina avhandlingar i skatterätt under första halvan av 1900-talet, Bertil Af Klercker (1948) och K.G.A Sandström (1949).

Wicksell Knut	Zur lehre von der Steuerincidenz Finanztheoretische Untersuchungen nebst Darstellung und Kritik des Steuerwesens Schwedens	1895 1896	Uppsala
Lindahl Erik	Die Gerechtigkeit der Besteuerung. Eine Analyse der Steuerprinzipien auf Grundlage der Grenznutzentheorie	1919	Lund
Prawitz Gunnar	Det finansrättsliga inkomstbegreppet	1927	Stockholm
Welinder Carsten	Kommunala avgifter i de svenska städernas hushållning: särskilt med hänsyn till den kommunala affärsverksamheten	1935	Lund
Fornmark Erik	Skatteutjämningens problem	1939	Lund
Af Klercker Bertil	Resultatutjämning mellan olika beskattningsår vid beskattning av inkomst av rörelse enligt svensk rätt	1948	Stockholm
Sandström K.G.A	Svenska dubbelbeskattningsavtal i vad de avser skatt å inkomst eller förmögenhet	1949	Uppsala

Tabell I: Doktorsavhandlingar i skatterätt i Sverige 1895–1949.

12 Ljungman, *Om skada och olägenhet från grannfastighet: ett bidrag till läran om immissionernas rättsliga behandling*. Här kan noteras att Ljungman senare skrev en hel del om skatter, *Om skattefordran och skatterestitution* (1947).

13 *Regementsorgan och riksdagsarbete: idéutveckling från 1809.*

14 Se exempelvis *Mantalsskrivningsplikt och skattskyldighet särskilt utlänningars* (1945).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Som jag har förstått det fick Uppsala den första renodlade professuren i finansrätt i Sverige 1942 (Lindahl) och att motsvarande professur inrättades på 1960-talet i Stockholm (Hellner). Det kan även noteras att Welinder skrev den första akademiska läroboken i skatterätt på 1960-talet.

Ser man till ämnena för avhandlingarna från denna tid är de relativt spridda då de behandlar allt från principer, avgifter och företagsbeskattning till internationell skatterätt. Ämnen som än idag visar det sig vara intressanta för avhandlingsskrivande jurister.

3 ANDRA HALVAN AV 1900-TALET – TRE KVINNOR KLIVER IN PÅ ARENAN

Jämfört med de sju avhandlingar rörande skatterättsliga frågor som publicerades under senare delen av 1800-talet och den första halvan av 1900-talet kan det noteras att inte mindre än 32 juris doktorer disputerade mellan åren 1950–1999. Inledningsvis presenteras disputationerna under perioden 1950–1989, därefter de disputationer som ägde rum på 1990-talet.

Helmers Dag	Kringgående av skattelag: studier i svensk och utländsk beskattningsrätt	1956	Stockholm
Mutén Leif	Inkomst eller kapitalvinst: inkomstskatteproblem vid obligations- och fastighetsaffärer	1959	Uppsala
Hellner Åke	En undersökning om avdragsrätten för periodiskt understöd och underskott enligt 46 § KL: med särskild hänsyn till avdragsförbudet för levnadskostnad och kapitalavbetalning enligt 20 § KL	1959	Lund
Englund Göran	Om inkomstskattefaktorn vid beskattning av benefika förvärv	1960	Lund
Hagstedt Jan Anders	Om beskattning av stiftelser	1972	Uppsala
Lindencrona Gustaf	Skatter och kapitalflykt: beskattningens inverkan på det finansiella kapitalets och dess ägares rörlighet över Sveriges gränser mot bakgrund av den pågående ekonomiska integrationen i Västeuropa	1972	Stockholm
Lodin Sven-Olof	Koncernbeskattning i USA: studier i koncernens skatterättsliga behandling	1973	Uppsala

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Mattsson Nils	Bolagskonstruktioner och beskattningseffekter: en inkomstskatterättslig studie av handelsbolag och enkla bolag	1974	Lund
Grosskopf Göran	Beskattning av fåmansbolag: en inkomstskatterättslig studie av särbehandlingen av fåmansbolag	1976	Stockholm
Bergström Sture	Skatter och civilrätt: en studie över användningen av civilrättsliga termer i skatterättsliga sammanhang	1979	Uppsala
Thorell Per	Skattelag och affärssed: en skatterättslig studie över sambandet mellan den bokföringsmässiga och skattemässiga redovisningen	1984	Uppsala
Edvardsson Leif	Utskiftningsskatten vid fusion mellan moderbolag och helägt dotterbolag	1984	Umeå
Lyhagen Carsten	Oriktig uppgift: vid skattebrott, skattetillägg och eftertaxering	1986	Lund
Melz Peter	Kapitalvinstbeskattningens problem: företrädesvis vid fastighetsförsäljningar	1986	Stockholm
Wiman Bertil	Prissättning inom multinationella koncerner: amerikanska skatteregler i svensk belysning	1987	Uppsala

Tabell II: Juridiska doktorsavhandlingar i skatterätt i Sverige under 1950–1989.

På 1950 och 1960-talet disputerade Helmers, Mutén, Hellner och Englund. Samtliga dessa herrar blev med undantag av Helmers, sedermera professorer. Helmers anses också vara den svenska mervärdesskatterättens fader.[15]

Som akademiker i en värld där mycket kretsar kring post-BEPS arbete och implementeringen av skatteflyktsdirektivet är det särskilt intressant att notera att ämnet var aktuellt redan på 1950-talet.

Lite anekdotiskt kan jag berätta att 50 år efter att Mutén promoverades blev han jubeldoktor vid Uppsala universitet och tjänstgjorde som promotor 2012. Glädjande nog hade jag personligen förmånen att bli promoverad och handledd över parnassen (det grekiska gudaberget), tillika välkomnad in att förmeddela akademisk undervisning av Mutén vid detta tillfälle.[16]

15 N. Mattsson, s. 88.

16 Om Akademiska seder och traditioner, se exempelvis uu.se.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

På 1970-talet berikades Sverige av ytterligare sex doktorer i skatterätt inom en stor bredd av områden såsom stiftelsebeskattning, internationell beskattning, företagsbeskattning mm. Samtliga dessa doktorer (Hagstedt, Lindencrona, Lodin, Mattsson, Grosskopf och Bergström) blev också efter en tid professorer, eller adjungerade professorer. När vi blickar tillbaka på 1970-talet bör även noteras att Lars Pelin disputerade på en avhandling i folkrätt 1979.[17] Pelin kom därefter att ägna stor del av sin fortsatta karriär vid Lunds universitet åt ämnet skatterätt.

Även majoriteten av 1980-talets doktorer (Edvardsson, Thorell, Melz och Wiman) valde och gavs möjlighet att huvudsakligen stanna i akademin efter disputation, även om Thorell och Edvardsson senare gick över till privat verksamhet. Här kan noteras att en ny professur inrättades i Uppsala i det närliggande ämnet företagsrätt. Thorell var den förste professorn i ämnet. Även Lyhagen har efter disputation fortsatt att skriva böcker inom skatte-, process- och straffrätt.

På 1990-talet rasslade det bokstavligen till bland disputationer i skatterätt i Sverige. Under 1990-talet skedde nästan lika många disputationer som under tiden från Wicksell till Wiman (1895–1987). Professurerna vid de större lärosatserna innehades i början av 1990-talet av Mattsson i Uppsala, Lindencrona och Lodin i Stockholm, Bergström i Lund och Grosskopf i Umeå. Roligt att notera är att Lindencrona var rektor för Stockholms Universitet 1994–2003.

Arvidsson Richard	Dolda vinstöverföringar: en skatterättslig studie av internprissättningen i multinationella koncerner	1990	Stockholm
Norberg Claes	Reglering och beskattning av banker: en skatterättslig studie över bankregleringens påverkan på resultatberäkningen i banker	1991	Uppsala
Silfverberg Christer	Gåvobeskattningen i nordiskt perspektiv	1992	Stockholm
Samuelsson Lars	Förlustutjämning: en skatterättslig studie avseende frågan om utjämning av rörelseförluster mellan skilda beskattningsår vid beskattning av aktiebolag enligt svensk rätt	1994	Uppsala

17 *Statsimmunitetens omfattning.*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Westberg Björn	Nordisk mervärdesskatterätt: behandlingen av utländska företag, varor eller tjänster inom ramen för nationella lagar	1994	Stockholm
Påhlsson Robert	Riksskatteverkets rekommendationer: allmänna råd och andra uttalanden på skatteområdet	1995	Uppsala
Gunnarsson Åsa	Skatterättvisa	1995	Umeå
Hultqvist Anders	Legalitetsprincipen vid inkomstbeskattningen	1995	Stockholm
Leidhammar Börje	Bevisprövning i taxeringsmål	1995	Stockholm
Ståhl Kristina	Aktiebeskattning och fria kapitalrörelser: en studie av beskattningen av den löpande avkastningen av aktieinvesteringar på bolags- och ägarnivå mot bakgrund av EG:s fria kapitalmarknad	1996	Uppsala
Kellgren Jan	Mål och metoder vid tolkning av skattelag: med särskild inriktning på användning av förarbeten	1997	Uppsala
Persson Österman Roger	Kontinuitetsprincipen i den svenska inkomstbeskattningen	1997	Stockholm
Moëll Christina	Harmoniserade tulltaxor: införlivande, tolkning och tillämpning av internationella regler för varuklassificering	1997	Lund
Aldén Stefan	Om regelkonkurrens inom inkomstskatterätten: med särskild inriktning på förhållandet mellan olika grunder för beskattning av dolda vinstöverföringar till utlandet	1998	Lund
Alhager Magnus	Dispens från inkomstskatt	1999	Uppsala
Gäverth Leif	Skatteplanering och kapitaliseringsfrågor: en skatterättslig studie av olika metoder att ingripa mot internationell skatteplanering med under- respektive överkapitaliserade bolag[18]	1999	Uppsala

18 Sammanläggning av licentiatavhandlingen *Stödbrev* (1994) och ytterligare fyra artiklar, vilka samlats i en kappa under huvudtiteln *Skatteplanering och kapitaliseringsfrågor*.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Tjernberg Mats	Fåmansaktiebolag: en skatterättslig studie av alternativen särreglering och allmän reglering för beskattning av fåmansaktiebolag och dess ägare m.fl.	1999	Lund

Tabell III: Juridiska doktorsavhandlingar i skatterätt i Sverige under 1990-talet.

1897, dvs. strax efter det att Wicksell disputerat, fick Sverige sin första kvinnliga juris doktor – Elsa Eschelsson. Året därpå föreslogs det att hon skulle utnämnas till professor i civilrätt. Regeringsformen satte dock stop för detta, eftersom endast män var betrodda med högre statliga befattningar. Tiderna förändras och lite drygt ett hundra år senare (1995) fick Sverige sin första kvinnliga skatterättsliga[19] juris doktor – Åsa Gunnarsson, tätt följd av Kristina Ståhl (1996) och Christina Moëll (1997). Samtliga blev sedermera professorer.

Av 1990-talets doktorer kan det snabbt konstateras att samtliga utom Aldén och Gäverth har ägnat delar av sin efterföljande karriär åt forskning knutna till de olika universiteten och högskolorna som finns idag. 13 av dem har varit eller är professorer eller adjungerade dito. Samtliga är ännu aktiva på olika sätt, trots pensionering.

4 EN BIT IN PÅ 2000-TALET – ÄR DET DETTA SOM KALLAS JÄMSTÄLLDHET?

Som nämnts ovan blev ungefär lika många juris doktorer i skatterätt under 1990-talet som under föregående 95-årsperiod. Från millennieskiftet och fram till och med år 2021 försvarade nästan lika många doktorander sina avhandlingar i skatterätt som under perioden från 1853–1999. Därtill har åtminstone ytterligare sex avhandlingar publicerats i närliggande juridiska ämnen, vilka jag skulle vilja lyfta fram. Dessa är författade av Erhag (2002),[20] Mannelqvist (2003),[21] K. Johansson (2010),[22] Elgebrant (2012),[23]

19 Gunnarsson disputerade i Umeå och var den första kvinnliga juris doktorn vid lärosätet.

20 *Fri rörlighet och finansiering av social trygghet. En rättslig studie av EG-rättens inverkan på medlemsstaternas uttag av avgifter för finansiering av social trygghet.*

21 *Samband i socialförsäkringen: en rättsvetenskaplig studie av sambandet mellan förmåner och avgifter i socialförsäkringen.*

22 *Substance over form, en redovisningsrättslig studie.*

23 *Ägande & värde av utsläppsrätter och andra liknande handelsobjekt: en sakrättslig, redovisningsrättslig och skatterättslig studie.*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Wiklander (2016)[24] och Lindroos-Moll (2020).[25] I de fyra sistnämnda avhandlingarna behandlas redovisningsrättsliga frågeställningar.

Här kan slutsatsen dras att från 1990-talet och framåt har intresset för ämnet ökat. Det publiceras i genomsnitt två till tre avhandlingar i skatterätt varje år i Sverige. Följande skatterättsliga doktorsavhandlingar har publicerats under 2000-talet:

Dahlberg Mattias	Svensk skatteavtalspolitik och utländska basbolag: en studie av svensk skatteavtalspolitik i förhållande till utländska basbolag mot bakgrund av svensk intern internationell skatterätt	2000	Uppsala
Öberg Jesper	Mervärdesbeskattning vid obestånd	2000	Stockholm
Brokelind Cecile	Une interprétation de la directive sociétés mères et filiales [En tolkning av moder- och dotterbolagsdirektivet]	2000	Lund
Wenehed Lars-Erik	CFC-lagstiftning. En studie av CFC-beskattning i belysning av den internationella beskattningsrättens utsträckning, den internationella skatterätten, neutral beskattning samt beskattning efter skatteförmåga	2000	Lund
Olsson Stefan	Punktskatter: rättslig reglering i svenskt och europeiskt perspektiv	2001	Göteborg
Alhager Eleonor	Mervärdesskatt vid omstruktureringar	2001	Jönköping
Rydin Urban	Inkomst av näringsfastighet i enskild näringsverksamhet – arbetsinkomst eller kapitalinkomst?	2003	Lund
Aldestam Mona	EC State aid rules: An analysis of the selectivity criterion	2005	Uppsala
Simon Almendal Teresa	Skatteanpassade transaktioner och skattebrott	2005	Stockholm

24 *Kommunal redovisning – en rättsvetenskaplig studie.*

25 *Värdering vid upprättande av kontrollbalansräkning – en aktiebolagsrättslig och redovisningsrättslig studie.*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Barenfeld Jesper	Taxation of Cross-Border Partnerships: Double-Tax Relief in Hybrid and Reverse Hybrid Situations	2005	Jönköping
Hiling Maria	Free Movement and Tax Treaties in the Internal Market	2005	Jönköping
Bjuvberg Jan	Redovisningens betydelse för beskattningen	2005	Handelshögskolan i Stockholm
Dahlman Roland	Corporate form and international taxation of box corporations	2006	Stockholm
Henkow Oskar	Financial Activities in European VAT – A Theoretical and Legal Research of the European VAT System and the Actual and Preferred Treatment of Financial Activities	2007	Lund
Rosander Ulrika	Generalklausul mot skatteflykt	2007	Jönköping
Hilling Axel	Income taxation of derivatives and other financial instruments – economic substance versus legal form: A study focusing on Swedish non-financial companies	2007	Jönköping
Ewalds Nina	Internationell beskattning av pensionsförsäkringar – det svenska skattesystemet i gränsöverskridande situationer	2008	Stockholm
Rendahl Pernilla	Cross-Border Consumption Taxation of Digital Supplies: A Comparative Study of Double Taxation and Unintentional Non-Taxation of B2C E-Commerce	2008	Jönköping
Höglund Mats	Taxeringsrevision – ur ett rättssäkerhetsperspektiv[26]	2008	Handelshögskolan i Stockholm
Gerson Anna	Compensation of Losses in Foreign Subsidiaries within the EU: A Comparative Study of the Unilateral Loss-Compensation Mechanisms in Austria and Denmark	2009	Jönköping
Nguyen Tan Phat	Transfer pricing: the Vietnamese system in the light of the OECD guidelines and the systems in certain developed and developing countries	2009	Jönköping

26 Sammanläggning med *Anstånd med betalning av skatt* (2004).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Cejie Katia	Utflyttningsbeskattning av kapitalökningar – en skattevetenskaplig studie i internationell personbeskattning med fokus på skatteavtals- och EU-rättsliga problem	2010	Uppsala
Sonnerby Mikaela	Neutral uttagsbeskattning på mervärdesskatteområdet	2010	Uppsala
Nelson Maria	Utflyttning av aktiebolag: en analys i ljuset av den internationella skatterätten och EU-rätten	2010	Handelshögskolan i Stockholm
Dimitrievski Nick	Allmännytta som norm i svensk skatterätt. Om inkomstskattefrihet för ideella föreningar	2010	Göteborg
Nilsson Peter	Den enskilde näringsidkarens tillgångar och skulder: en skatterättslig studie om bokföringens betydelse för avgränsningen av näringsverksamhet	2011	Lund
Monsenego Jérôme	Taxation of Foreign Business Income within the European Internal Market: An analysis of the conflict between the objective of achievement of the European internal market and the principles of territoriality and worldwide taxation	2012	Uppsala
Kleist David	Methods for Elimination of Double Taxation under Double Tax Treaties – with Particular Reference to the Application of Double Tax Treaties in Sweden	2012	Göteborg
Forssén Björn	Skatt- och betalningsskyldighet för moms i enkla bolag och partrederier[27]	2013	Örebro
Berglund Martin	Avräkningsmetoden: en skatterättslig studie om undvikande av internationell dubbelbeskattning	2013	Uppsala
Sallander Ann-Sophie	Ömsesidiga överenskommelser enligt skatteavtal	2013	Jönköping
Trenta Christina	VAT in peer-to-peer content distribution: towards a tax proposal for decentralized networks[28]	2013	Jönköping

27 Sammanläggning med licentiatavhandling *Skattskyldighet för mervärdesskatt – en analys av 4 kap. 1 mervärdesskattelagen* (2011).

28 Som jag förstår det har Trenta även disputerat på en avhandling 2007 i Bologna, *Iva e servizi di comunicazione nel modello comunitario e nell'esperienza italo-svedese (Moms och kommunikationstjänster i samhällsmodellen och i den italiensk-svenska upplevelsen).*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Hambre Anna-Maria	Tax confidentiality: a comparative study and impact assessment of global interest	2015	Örebro
Romby Anna	Underskott i aktiebolag: en skatterättslig studie av förlust- och resultatutjämning i ljuset av svensk rätt och EU-rätten	2015	Uppsala
Burmeister Jari	Internprissättning och omkarakterisering: en studie av möjligheten att omkarakterisera gränsöverskridande transaktioner vid inkomstbeskattningen[29]	2016	Uppsala
Johansson Jesper	EU-domstolens restriktionsprövning i mål om de grundläggande friheterna och direkta skatter	2016	Stockholm
Papis-Almansa Marta	Insurance in European VAT: On the Current and Preferred Treatment in the Light of the New Zealand and Australian GST Systems	2016	Lund
Lewander Anna	Den skatterättsliga gränsdragningen mellan ränta och utdelning: klassificering på gränsen mellan skatterätten och redovisningsrätten	2017	Uppsala
Lind Yvette	Crossing a border: a comparative tax law study on consequences of cross-border working in the Öresund and the Meuse-Rhine regions	2017	Umeå
Jacobsson Linus	Permanent Establishment through Related Persons: A Study on the Treatment of Related Persons under Article 5 of the OECD Model Tax Convention	2018	Uppsala
Krzymowska Adriana	Skattepliktiga överlåtelser i inkomstslaget kapital	2018	Stockholm
Ek Mikael	Leveranser och unionsinterna förvärv i mervärdesskatterätten	2019	Uppsala
Grylin Hanna	Passivitetsrätten vid skattetillägg	2019	Örebro
Fast Lappalainen Katarina	Om skyddet mot retroaktiv beskattning: en studie i konstitutionell rätt	2019	Stockholm
Nordklint Caroline	Bevisrättens tillämpning i skatteprocessen	2019	Stockholm

29 Sammanläggning med licentiatavhandling *Verklig innebörd: en studie av inkomstskattepraxis* (2012).

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Senyk Maria	Territorial Allocation of VAT in the European Union: Alternative approaches towards VAT allocation and their application in the internal market	2019	Lund
Lindgren Zucchini Giacomo	Composite Supplies in the Common System of VAT	2020	Örebro
Fritz Maria	Förbudet mot rättsmissbruk i EU-rätten: en förändrad avvägning mellan rättssäkerhet och rättvisa i den svenska skatterätten	2020	Lund
Emblad Patrik	Det civilrättsliga i svensk inkomstskatterätt	2020	Göteborg
Croneberg Richard	Att motverka skatteflykt: en komparativ studie av generella åtgärder mot skatteflykt i Sverige och Danmark i ljuset av skatteflyktsdirektivets allmänna regel mot missbruk	2021	Lund
Johansson Alexandra	Förhållandet mellan intern skattelagstiftning och skatteavtal: särskilt om företräde för interna skatteregler	2021	Stockholm

Tabell IV: Juridiska doktorsavhandlingar i skatterätt i Sverige 2000–2021.

Till listan skulle även Elenor Lissel (2021)[30] och Gustav Lindkvist (2018)[31] kunna läggas. Lissel disputerade i finansrätt vid Lunds universitet men ämnet för hennes avhandling var snarare internationell handelsrätt (WTO-rätt) än skatterätt. Även ämnet för Lindkvists avhandling faller utanför skatterätten. Lindkvist har precis som exempelvis Pelin fortsatt att belysa frågor kopplade till skatterätten.[32]

Jämfört med 1990-talet, då forskarutbildning endast gavs vid Uppsala, Stockholm, Lund och Umeå universitet, har under perioden flera forskarutbildningar i skatterätt etablerats. Mest framgångsrik i antalet examinerade doktorer av dessa nya etableringar är i särklass Internationella Handelshögskolans i Jönköping som under den tid då forskarutbildning gavs, under ledning av Bergström och Westberg, lyckades få fram tio godkända avhandlingar. Härtill har Handelshögskolorna i Stockholm och Göteborg samt Örebro universitet tillkommit.

30 Se nedan

31 *Utredningsskyldighet, bevisbörda och beviskrav i förvaltningsprocessen.*

32 *Safeguard Measures: A non-discriminative measure applicable to all?*

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

Av förevarande lista kan vi nu konstatera att andelen kvinnor och män som disputerat i ämnet under 2000-talet är så jämt det nästintill bara går, 25 män och 27 kvinnor. Gör man en snabb summering av vad de 52 juris doktorer har haft för sig efter disputation är idag 33 fortfarande aktiva inom akademin, 9 har blivit professorer, fem kvinnor och fyra män.[33]

5 EN ÖVERSIKTLIG TEMATISERING OCH NÅGRA AVSLUTANDE ORD

I ett vänboksbidrag till Wiman granskade jag för en tid sedan flertalet av då utgivna avhandlingar i jakten på om och i så fall på vilket sätt den komparativa metoden hade används vid avhandlingsarbetet.[34] Bidraget har i efterföljande forskning visat sig användbart.[35] Syftet med detta avsnitt är till skillnad från den tidigare studien endast att utifrån angivna titlar tematisera de olika avhandlingar som publicerats och listats ovan. Jag ska på inget sätt låta påskina att tematiseringen utgör en kvalitativ analys av tidigare forskning. Den bör snarare ses som en översiktlig karta och ingång till tidigare doktorsavhandlingar. De teman jag har valt är: (1) intern rätt och principer, (2) internationell och svensk företagsbeskattning, (3) mervärdsskatterätt, (4) internationell skatterätt, (5) EU-skatterätt, (6) redovisningsrätt och avslutningsvis (7) de avhandlingar som har haft ett starkt fokus på kringgående av skatterätt. I denna tematisering ingår även flera av de avhandlingar som inte har listats i tabellerna ovan, men väl omnämnts i brödtexten.

Inledningsvis kan det noteras att den interna rätten och grundläggande principer har varit föremål för mer än en tredjedel av de avhandlingar som har skrivits i skatterätt under de senaste drygt 168 åren. Fram till och med 1990-talet var detta den dominerande inriktningen på avhandlingarna.[36] Näst mest populärt har det varit att skriva om svensk och internationell företagsbeskattning – i inte mindre än 21 avhandlingar har detta tema be-

33 Till dessa kan Erhag och Mannelqvist läggas, som båda är verksamma som professorer i offentlig rätt och rättsvetenskap. Även Henkow var näst intill professor då ha avled 2018.

34 K. Cejie, Att jämföra rätt är stort att jämföra *rätt* är större, s. 81–94 (red. Bjuvberg & Monsenego), *Vänbok till Bertil Wiman* (2019).

35 R. Croneberg (2021) s. 12–38.

36 Wicksell, Prawitz, Lindahl, Welinder, Fornmark, Mutén, Hellner, Englund, Hagstedt, Bergström, Melz, Lyhagen, Norberg, Silfverberg, Påhlsson, Gunnarsson, Hultqvist, Leidhammar, Kellgren, Persson Österman, Aldén, M. Alhager, Olsson, Mannelqvist, Rydin, Höglund, Dimitrievski, Hambre, Krzymowska, Grylin, Fast Lappalainen, Nordklint och Emblad.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51

handlats.[37] Efter Sveriges inträde i EU har de mer internationella tonerna slagit igenom även i avhandlingsskrivandet, 12 juris doktorer har valt att skriva om mervärdesbeskattning[38], nio om internationell skatterätt[39] och åtta om EU-skatterättsliga[40] frågeställningar. Flertalet av dessa avhandlingar behandlar mer än ett ämne.[41] När det gäller ämnet redovisningsrätt har åtminstone sju avhandlingar skrivits där dessa frågor har stått i fokus.[42] Ett intresseområde som sticker ut bland avhandlingsämnena och som behandlats allt sedan 1950-talet är kringgåendefrågor. Inte mindre än sex (eller åtta) avhandlingar har behandlat denna typ av problematik.[43]

I artikeln ovan har bland annat noterats hur många som har stannat inom akademin, blivit professorer, osv. Härtill kan även noteras att tre av ”våra” juris doktorer i skatterätt har tjänstgjort (eller tjänstgör) som justitieråd i Högsta förvaltningsdomstolen (Silfverberg, Ståhl och Gäverth) och en som ordinarie domare i Kammarrätten i Stockholm (Aldestam).

Avslutningsvis vill jag nämna att det finns genvägar till det stora flertalet av dessa avhandlingar genom de anmälningar som sedan lång tid tillbaka fakultetsopponenterna haft vänligheten att skriva för SkatteNytts räkning. Även för tiden innan denna sedvana förekom skrevs dylika anmälningar i andra tidskrifter.[44]

Katia Cejie är professor i finansrätt vid Juridiska fakulteten, Uppsala universitet. Hon är även knuten till Centrum för Skatterätt i Uppsala.

37 Af Klercker, Lodin, Mattsson, Grosskopf, Edvardsson, Wiman, Arvidsson, Samuelsson, Gäverth, Tjernberg, Wenehed, Barenfeld, Dahlman, A. Hilling, Gerson, Nguyen Tan, Nelson, Monsenego, Romby, Burmeister och Lewander.

38 Westberg, Öberg, E. Alhager, Henkow, Rendahl, Sonnerby, Forssén, Papis-Almansa, Trenta, Ek, Senyk och Lindgren Zucchini.

39 Sandström, Dahlberg, Ewalds, Kleist, Berglund, Sallander, Lind, Jacobsson, A. Johansson.

40 Ståhl, Moëll, Brokelind, Erhag, Aldestam, M. Hilling, Cejie och J. Johansson.

41 Se exempelvis M. Hilling och Cejie.

42 Thorell, Bjuvberg, K. Johansson, Nilsson, Elgebrant, Wiklander och Lindroos-Moll.

43 Helmers, Lindencrona, Simon Almendal, Rosander, Croneberg och Fritz. Beroende på hur man ser på frågeställningarna kan exempelvis även de två avhandlingarna om utflyttningsbeskattning hänföras hit.

44 Se exempelvis Ljungman, SvJT 1957 s. 27–30 för en anmälan av Helmers avhandling.

Open access från www.skattenytt.se, 2026-11-13 01:02:51